

L'abordatge de les crisis sanitàries en els plans locals de salut

Sèrie Salut Pública

Aquesta guia ofereix orientacions per fer una gestió efectiva de les situacions d'emergències aplicades en els plans locals de salut, amb la finalitat de fer una planificació municipal per millorar la resposta a les crisis sanitàries i ajudar a una recuperació més ràpida.

La guia sintetitza l'experiència internacional i pràctiques de referència en l'abordatge d'emergències sanitàries i climàtiques, i parteix de la realitat, les necessitats i els reptes de la salut pública municipal derivats de la covid-19, fruit del treball col·laboratiu amb els ajuntaments de Barberà del Vallès, Callús, els Hostalets de Pierola i Manlleu.

L'abordatge de les crisis sanitàries en els plans locals de salut

Autoria

Sarai Samper Sierra
D-CAS (Col·lectiu d'Analistes Socials)

Direcció del projecte

Sònia Chavero Bellido
Servei de Salut Pública
Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social
Diputació de Barcelona

Ajuntaments participants en el grup de treball

Irene Abad, Ajuntament dels Hostalets de Pierola
Marta Miró, Ajuntament de Barberà del Vallès
Laia Vergés, Ajuntament de Manlleu
Damià Zomeño, Ajuntament de Callús

Imatges

Canva

1a edició: juny de 2021

© de l'edició: Diputació de Barcelona

© dels textos: l'autora

Producció i edició: Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional
de la Diputació de Barcelona

Composició: Jordi Rodríguez Ramos

Índex

Presentació	4
1. Introducció: l'abordatge de les crisis sanitàries des dels plans locals de salut	5
2. Criteris metodològics a introduir en el disseny dels plans locals de salut	7
3. Criteris orientadors de les accions dels plans locals de salut	15
3.1. Protecció de la població vulnerable	16
3.2. Recursos del conjunt de la població	18
3.3. Espais públics a l'aire lliure	19
3.4. Equipaments públics	20
3.5. Habitatge	20
3.6. Suport comunitari informal	22
3.7. Voluntariat	23
3.8. Associacions	24
3.9. Continuitat dels serveis	25
3.10. Comunicació	26
3.11. Presa de decisions	27
3.12. Rol de Salut Pública	29
4. Recopilació final de recomanacions	32
5. Bibliografia	34
5.1. Guies per fer plans locals de salut	34
5.2. Bibliografia de referència per a emergències sanitàries	34
Annexos	35
Com s'ha fet aquest document?	35
Exemple d'enquesta per al pla local de salut	36

Presentació

La pandèmia de la covid-19 ens ha mostrat una realitat que mai abans no havíem viscut en salut pública. El món local ha hagut de fer front a l'emergència derivada sense estar del tot preparat perquè no hi havia precedents.

Fa anys que el Servei de Salut Pública de l'Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social acompanya els municipis en l'elaboració dels plans locals de salut, una eina que ajuda les administracions locals a desplegar les competències de vigilància, protecció i promoció de la salut pública que tenen atorgades, a través de la planificació de l'acció en salut, per millorar el benestar de la població a mitjà i llarg termini.

Fins ara, els plans locals de salut no havien inclòs la gestió de situacions d'emergència. Per això, hem volgut posar a l'abast dels municipis aquesta nova eina metodològica amb un doble objectiu: esdevenir organitzacions preparades per afrontar situacions adverses de salut i contribuir a la recuperació de la crisi sanitària creada per la covid-19.

Sabem que aquesta situació sanitària ha comportat i comportarà greus afectacions econòmiques, socials i emocionals que hores d'ara desconeixem. Res és senzill, però amb una planificació adequada es pot donar una millor resposta per contribuir a una superació i una recuperació més ràpides.

Amb aquesta voluntat neix la guia L'ABORDATGE DE LES CRISIS SANITÀRIES EN ELS PLANS LOCALS DE SALUT, que pretén fer dels plans locals de salut un instrument útil per a l'abordatge efectiu de situacions d'emergència, reforçant recursos i maneres de fer.

Esperem que us sigui d'utilitat per incorporar en el vostre pla local de salut la gestió de la crisi que estem vivim i de futures que en puguin venir, amb el propòsit de ser administracions més preparades pel bé de la salut de la població.

LLUÏSA MORET SABIDÓ

Presidenta de l'Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social

1. Introducció: l'abordatge de les crisis sanitàries des dels plans locals de salut

Els **plans locals de salut** planifiquen una política activa de salut a mitjà i llarg termini. Suposen un desplaçament de les competències de vigilància, promoció i protecció de la salut pública que tenen atorgades les administracions locals.

Segons nombrosos estudis, la salut de les persones està determinada aproximadament en un 43 % pel seu estil de vida, un 19 % per l'entorn on viuen, un 27 % per la seva herència genètica i un 11 % pel sistema sanitari.

Els dos primers factors –estils de vida i entorn– són aspectes en els quals el govern local pot tenir una gran incidència, en el marc de les seves competències de gestió de les ciutats i relació directa amb els ciutadans.

Com en qualsevol pla, els plans locals de salut parteixen d'una anàlisi de la realitat del municipi pel que fa a reptes i oportunitats per a la millora de la salut de la població i dels recursos existents en l'àmbit de la salut.

El Servei de Salut Pública de Diputació de Barcelona dona suport tècnic i econòmic als ajuntaments per elaborar plans locals de salut. Per facilitar-ne el disseny, la Diputació de Barcelona ha publicat diverses guies de referència.

L'Ajuntament d'una petita ciutat va decidir fer un pla local de salut.

Els ajuntaments podem tenir un gran paper en la promoció i la protecció de la salut de les persones.

Un pla local de salut ens pot ajudar a impulsar una política més integral de salut.

2. Criteris metodològics a introduir en el disseny dels plans locals de salut

«Long-range planning does not deal with the future decisions, but with the future of present decisions.» - Peter Drucker

Quin sentit té la planificació de polítiques en un context tan canviant i supeditat a contingències fora del nostre control?

En major o menor grau, el context en què operen les polítiques és i ha estat sempre canviant. La planificació d'una política no hauria de presuposar un context estable en el futur, sinó que requereix determinar uns objectius i valors pels quals val la pena treballar i que poden tenir sentit tant a curt com a llarg termini, tant en situacions de bonança com de crisi.

Els **objectius** dels plans locals de salut es poden resumir en:

- Fer de la ciutat un entorn saludable des del punt de vista ambiental, social, cultural i urbà.
- Promoure entre les persones hàbits saludables i prevenir els no saludables.
- Augmentar la participació ciutadana i el treball en xarxa en l'àmbit de la salut.
- Reduir les desigualtats en salut.

La situació va portar l'Ajuntament a plantejar-se la utilitat d'un pla local de salut en un context tan canviant.

Té sentit fer un pla local de salut en aquesta situació tan incerta que tenim?

Més que mai: ens ajudarà a plantejar accions de recuperació de la pandèmia.

I a reforçar els recursos i les maneres de fer que hem comprovat que ens fan més forts davant situacions crítiques.

La situació de pandèmia no treu vigència a aquests objectius, sinó al contrari, en reforça la importància, ja que s'han agreujat les dificultats preexistents i perquè hem comprovat que la millor manera d'afrontar una crisi sobreeninguda és tenir una població sana, un entorn pensat per al benestar de les persones i una xarxa comunitària forta i inclusiva.

Tanmateix, la situació de pandèmia ens porta a afegir un cinquè objectiu que ens interpel·la com a administració local: **com esdevenir una organització preparada per afrontar situacions adverses i com contribuir a la recuperació social i econòmica d'aquesta crisi sanitària.**

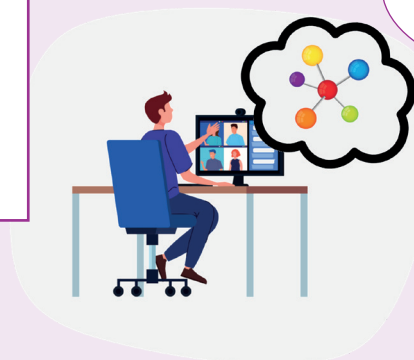
«You cannot prevent a major catastrophe, but you can build an organization that is battle-ready, where people trust one another.» - Peter Drucker.

Els **actors a implicar** en el pla local de salut representen una àmplia xarxa a la qual es consulta durant la diagnosi i amb la qual es debaten els objectius i les accions.

La pandèmia ha demostrat la rellevància d'actors que no sempre es tenien en compte, com ara Protecció Civil, els cossos d'emergències (policia local, brigada municipal) i entitats especialitzades en situacions de crisi (Creu Roja, Càritas).

El pla local de salut és una oportunitat per identificar tot el mapa de relacions desitjables i es pot convertir en una eina per reforçar els llaços de col·laboració.

Malgrat el context, van decidir tirar endavant el pla local de salut i adaptar-ne la metodologia per incorporar-hi l'objectiu d'estar preparats per a situacions d'emergència sanitària en el futur.

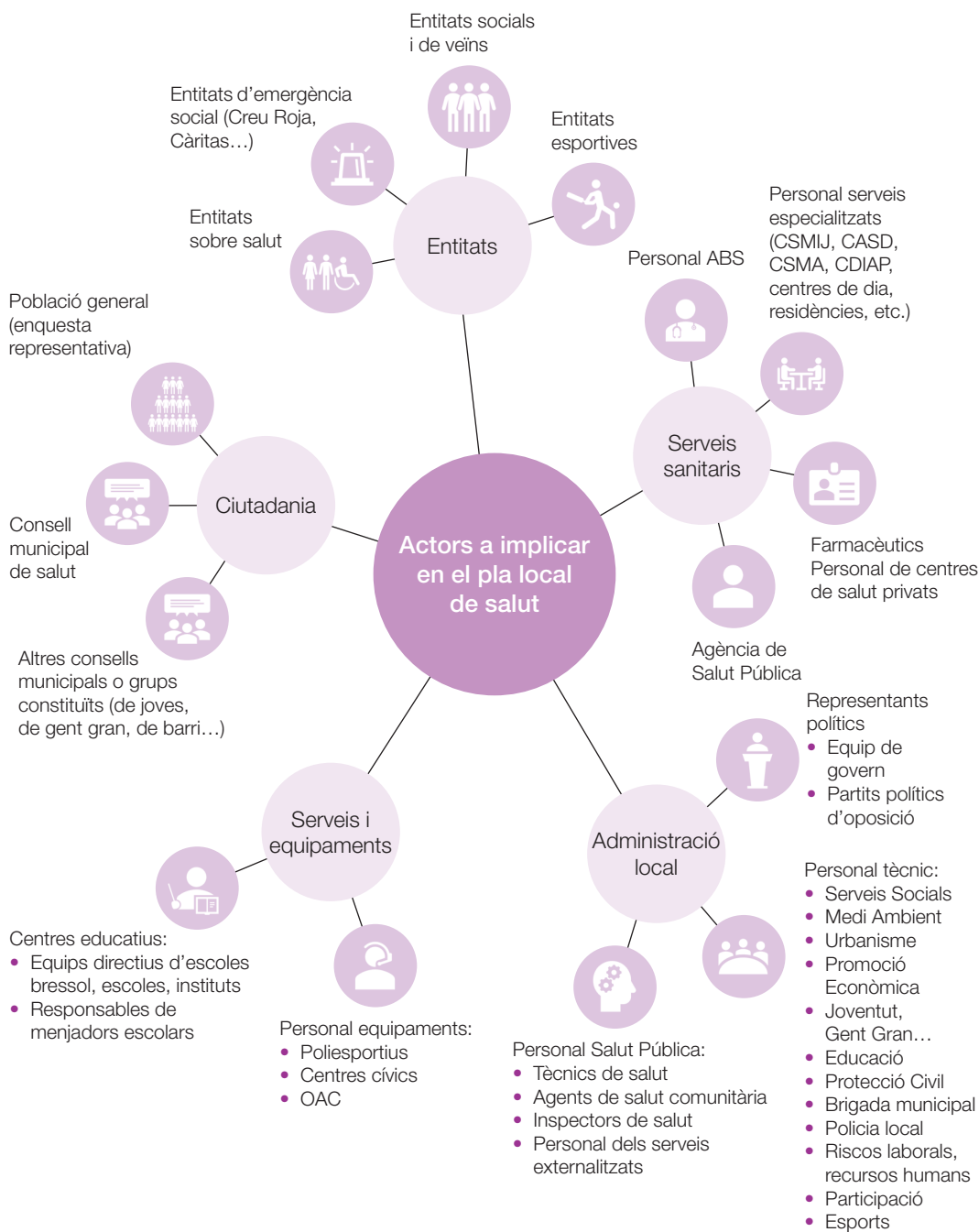

Hauríem d'incloure-hi alguns actors que no havíem previst inicialment i que han tingut un paper important en la pandèmia.

Com ara Protecció Civil, la brigada municipal, comunicació, recursos humans, entitats coordinadores de voluntariat...

Actors a implicar en el pla local de salut

La **prospecció de salut**, o perfil local de salut, ha de recollir la incidència de la pandèmia i les prioritats de cara a la recuperació i prevenció futures. La taula mostra exemples de preguntes que es poden introduir en l'enquesta a la ciutadania, la consulta a agents clau i dades que es poden extreure de les fonts estadístiques existents. Són exemples que cada municipi ha d'adaptar als seus interessos i combinar amb la resta d'àmbits d'interès del pla local de salut.

Exemples de preguntes i dades sobre l'emergència sanitària a incloure en el perfil local de salut

Exemples de preguntes relacionades amb la pandèmia a la ciutadania	Exemples de preguntes relacionades amb la pandèmia als actors clau	Dades complementàries
<p>Quines han estat les principals conseqüències de la pandèmia en la teva vida? (resposta lliure)</p> <p>Com ha canviat des de l'inici de la pandèmia...</p> <ul style="list-style-type: none"> • el teu estat general de salut? • la teva situació econòmica? • les teves relacions socials i afectives? <p>Opcions de resposta: Ha empitjorat molt; Ha empitjorat una mica; S'ha mantingut igual; Ha millorat una mica; Ha millorat molt.</p> <p>Tens o creus que tindries alguna dificultat per fer una consulta mèdica telemàtica?</p> <p>Et seria fàcil demanar ajuda als teus veïns en cas que la necessitessis si et possessis malalt?</p>	<p>Des de la teva experiència i coneixement, detectes algun aspecte a destacar, pel seu impacte en la salut, en relació amb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grau d'accés i domini de les TIC de la població per accedir als serveis i a la informació. • Disponibilitat i estat dels espais verds i les zones naturals a la ciutat. • Implicació de les entitats i del voluntariat durant la pandèmia. • Capacitat de reacció de les autoritats locals davant de l'emergència sanitària. <p>Què és, des de la teva experiència, el que millor s'ha fet al municipi durant la pandèmia de covid-19?</p> <p>Què és el que creus que pitjor s'ha fet o gestionat durant la pandèmia?</p> <p>Quins són els aprenentatges que extreus de la pandèmia i que caldria tenir presents en el futur?</p> <p>Quines accions són més necessàries per facilitar la recuperació de la pandèmia?</p>	<p>Casos de covid-19 per municipi. Quadre de dades de la Diputació de Barcelona</p> <p>Registre de casos de covid-19 elaborats a Catalunya. Segregació per sexe i àrea bàsica de salut (ABS)</p> <p>Departament de Salut, AQUAS: Mapa interactiu de casos de covid-19 acumulats per municipi</p> <p>Web Salut/Dades covid</p>

Haurem d'incloure preguntes i dades en la diagnosi referents a la covid-19.

Per exemple, preguntar a la població com l'ha afectat la pandèmia.

I avaluar amb els professionals com hem afrontat aquesta pandèmia i quins aprenentatges hem de consolidar.

La **consulta a la població** es complica en situació de pandèmia. Per qüestions de representativitat, l'enquesta presencial continua sent una opció millor que la telemàtica. Les enquestes presencials han de fer-se a l'aire lliure, a peu de carrer, i s'ha d'evitar l'enquesta a domicili. El personal enquestador ha de seguir, com és lògic, les normes generals de prevenció de cada moment.

Les enquestes telefòniques poden ser una alternativa, sempre que des del padró municipal es mantinguin actualitzats els telèfons de contacte (mòbils i fixos) de la població. La cessió de les dades telefòniques de contacte pot justificar-se com a necessària per a l'exercici de les competències de l'administració local (aquesta és una finalitat legal prevista en la recollida de les dades del padró municipal).

A tall exploratiu, també es poden emetre consultes per les xarxes socials de l'ajuntament.

Exemple de preguntes per a l'enquesta d'un pla local de salut

26 → Com t'ha afectat la pandèmia de covid-19?

b. Ha canviat el teu **estat general de salut** des de l'inici de la pandèmia?

A Ha empitjorat molt

B Ha empitjorat una mica

C S'ha mantingut igual

D Ha millorat una mica

E Ha millorat molt

F No ho sé / No contesto

11 → Tens o creus que tindries alguna dificultat per fer una consulta mèdica telemàtica?

A Cap dificultat

B Alguna dificultat

C Moltes dificultats

D Altres

Exemple de qüestionari

Des de l'Ajuntament, van fer una diagnosi que tenia en compte els efectes de la covid-19 i les prioritats de cara a un procés de recuperació social, i també van avaluar la seva pròpia actuació durant la pandèmia amb l'objectiu de tenir en compte tot això en el disseny del pla d'acció.

Ara li farà unes preguntes específiques sobre com l'ha afectat la covid-19.

La **consulta a informants clau** pot adoptar molts formats: entrevistes en línia, consultes escrites, seminaris web dinamitzats amb tècniques participatives, trobades en petits grups...

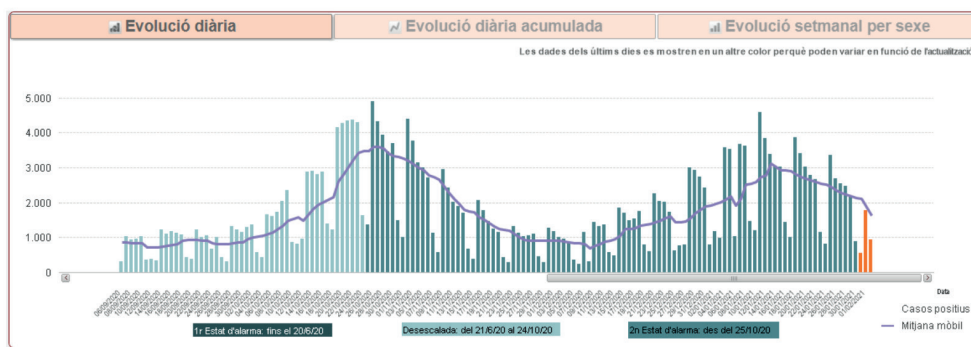
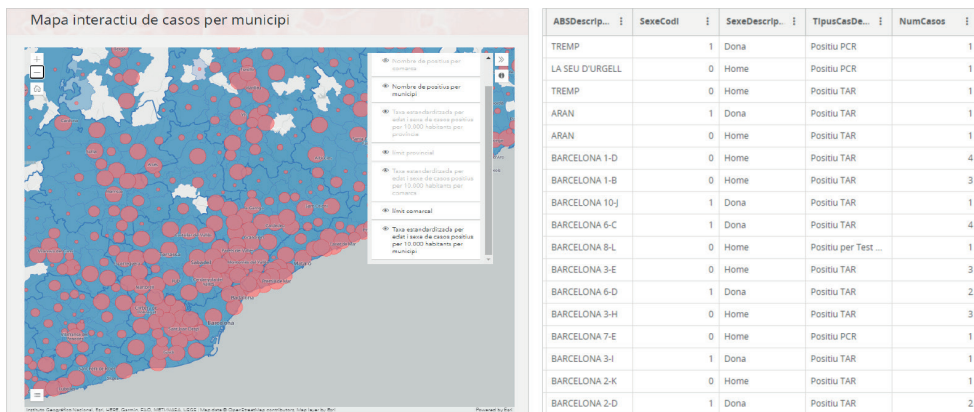
La participació en format en línia pot ser molt productiva, però requereix, com la presencial, una **preparació dels objectius i resultats a assolir**, de les preguntes o exercicis a plantejar, una bona previsió i gestió del temps, una dinamització adequada per activar i equilibrar la participació: dinàmiques de presentació i trencament inicial del gel, rondes d'aportacions, ús d'eines complementàries com ara xats, creació de documents compartits en línia, ús de pissarres i murals compartits, ús d'eines de votació en línia...

A més de les consultes individuals, és important **crear moments i espais grupals** de participació i aprofitar-los per posar en comú l'experiència dels diferents professionals i referents en la pandèmia, les seves prioritats de cara a la recuperació, la seva valoració del que ha funcionat millor i pitjor en la seva gestió, i els aprenentatges que creuen necessari consolidar i que podrien inspirar els criteris d'acció del pla local de salut.

Les **dades estadístiques oficials** sobre l'estat de salut de la població, l'ús dels serveis sanitaris, la demografia i la situació socioeconòmica s'han de complementar amb dades específiques sobre afectació de la pandèmia, aprofitant el treball d'observatori que fan organismes com ara la Diputació de Barcelona i l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS).

Si el municipi disposa d'algun observatori de dades municipal o gabinet d'estudis, és important coordinar la recollida i anàlisi de dades amb aquests òrgans, perquè podem establir economies d'escala i trobar fórmules per fer un seguiment periòdic dels indicadors.

Les dades disponibles ens permeten crear indicadors específics sobre la incidència de la covid-19 al municipi i comparar-los amb altres territoris.

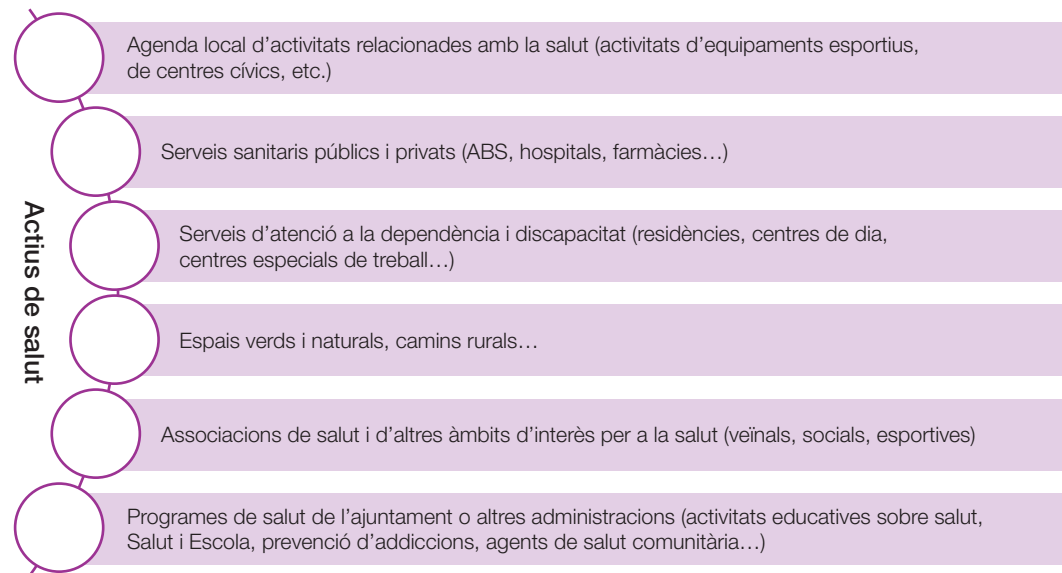

El **mapatge i l'ordenació dels recursos** per a la protecció i promoció de la salut poden ser una de les contribucions clau dels plans locals de salut.

Aquest mapatge ha de permetre'ns fer una **avaluació** de quins aspectes de salut tenim més i menys coberts, de quin pes té el sector públic i privat en aquests recursos, de quin grau de consolidació i activitat tenen, de quina interrelació hi ha entre recursos, etc. És molt important que el mapatge de recursos serveixi perquè l'ajuntament pugui fer una autodiagnosi de la seva actuació present en salut.

Els actius de salut dels quals s'ha de fer un mapatge han de tenir un espectre ampli i el disseny d'accions ha de basar-se en la seva mobilització i el **treball en xarxa**. Per exemple, una acció, com ara la prescripció social vinculada als serveis sanitaris, s'ha de basar en aquesta identificació d'actius de salut.

Mapatge d'actius de salut per a l'acció

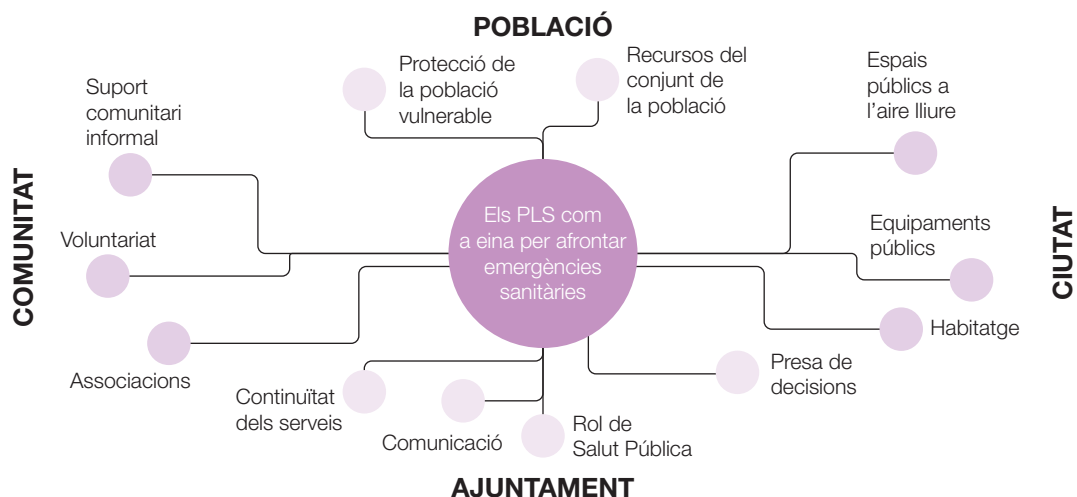

3. Criteris orientadors de les accions dels plans locals de salut

A continuació, exposarem els criteris que s’haurien de tenir en compte en la presa de decisions del pla local de salut per esdevenir una eina útil de promoció i protecció de la salut tant en situacions de normalitat com en situacions d’emergència sanitària i que contribueixi a reforçar la capacitat de la ciutat, de la població, del teixit comunitari i de l’administració local per afrontar situacions adverses de salut, tals com les pandèmies o emergències sanitàries.

L’esquema mostra els ítems que expliquem tot seguit:

Amb la informació recollida i la reflexió entre tots, el grup motor del pla local de salut va extreure un mapa de criteris per guiar una presa de decisions que facilités la recuperació de la pandèmia i estar preparats per a altres possibles emergències sanitàries.

Per tal que el pla local de salut ens ajudi a ser una organització més preparada per fer front a emergències sanitàries i recuperar-nos-en, hem de tenir en compte aquests criteris que ara explicaré...

3.1. Protecció de la població vulnerable

Davant d'una emergència sanitària, climàtica, econòmica, etc., les persones més afectades són les que parteixen d'una situació més precària perquè:

- Tenen unes males condicions d'habitatge i escassos recursos econòmics
- No disposen d'una xarxa social de suport
- Tenen un pitjor estat de salut (per malaltia, vellesa, dependència, discapacitat)
- Tenen més dificultats per accedir i comprendre la informació (tenen menys nivell d'estudis o una menor comprensió de les llengües vehiculars)

Per poder protegir la població vulnerable, des del pla local de salut podem contribuir a:

Desenvolupar els canals de comunicació amb les persones vulnerables

És clau mantenir bases de dades actualitzades de les persones que requereixen suport social. En aquest sentit, les administracions locals han de fer un esforç de modernització i optimització en la gestió de la informació.

Durant la pandèmia, els ajuntaments han establert connexió telefònica amb la gent gran. El grau d'actualització del padró municipal, especialment pel que fa a les dades de contacte de la població, ha estat determinant per fer una actuació ràpida, exhaustiva i eficaç.

D'altra banda, en la mesura que es fan regularment accions de comunicació dirigides a perfils vulnerables, les bases de dades s'han de mantenir més actualitzades. Per exemple, en el cas de la gent gran, les campanyes informatives sobre onades de calor o fred, informació sobre ajuts, revisions de salut, etc., afavoreixen una comunicació regular que permet detectar canvis en la situació de les persones i fa que se sentin més acompanyades.

En relació amb la població, la protecció de les persones vulnerables és una prioritat, ja que són les més perjudicades per qualsevol crisi.

El seguiment dels infants vulnerables ha tingut dificultats. S'ha pogut fer un seguiment dels infants usuaris de serveis socials, però, en canvi, s'ha trobat a faltar una comunicació més àgil de detecció i notificació entre docents de les escoles, educadors/es i treballadors/es socials en el cas dels infants no coneguts per serveis socials. D'altra banda, seria útil desenvolupar programes regulars d'informació i comunicació proactiva de l'ajuntament amb les famílies amb infants.

Reforçar l'atenció directa de proximitat

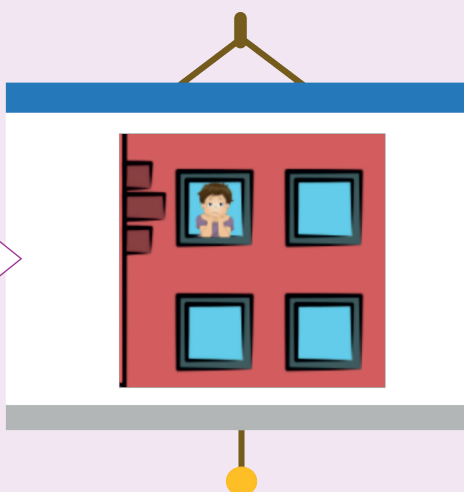
És determinant disposar d'una xarxa de professionals de proximitat destinada a atendre la població vulnerable (tant en situació de normalitat com d'emergència) *in situ*, a les llars: disposar de serveis d'atenció a domicili (SAD), treballadors/es familiars, educadors/es socials, monitors/es, empreses socials o grups organitzats de voluntariat. Aquests professionals de primera línia permeten cobrir necessitats bàsiques com ara el menjar, la neteja, la medicació o el suport emocional.

Calen protocols d'alerta i notificació entre professionals de manera que quan es detectin situacions de desemparament pugui donar-se suport: per exemple, ajut a persones que han de confinar-se, però necessiten treballar o atendre familiars dependents o menors.

Millorar les prestacions per necessitats bàsiques

Es requereix disposar de prestacions d'alimentació (càtering a domicili, menjadors socials, bancs d'aliments, targetes d'aliments, convenis amb botigues i bars), allotjaments d'urgència (per a situacions de confinament o persones sense llar), prestacions econòmiques d'urgència, material de protecció sanitària...

Cal disposar i mantenir canals àgils de contacte amb les persones que requereixen suport, possibilitats d'atenció *in situ* i de cobertura de les necessitats bàsiques que puguin funcionar en situacions d'emergència.

Disposar de prestacions alimentàries a domicili s'ha demostrat que és especialment necessari, ja que tots els establiments col·lectius (menjadors escolars, socials) han estat tancats i algunes persones tenen dificultats per accedir als comerços.

És prioritari assolir una millor xarxa d'atenció en salut mental i addiccions: la xarxa actual presenta grans mancances que la crisi ha agreujat. Els plans locals de salut tenen en aquest àmbit un camp prioritari d'acció, i han de reforçar també l'acompanyament a processos de dol traumàtic.

3.2. Recursos del conjunt de la població

Des del pla local de salut, cal fomentar l'autonomia i capacitat de les persones per cuidar la seva salut. En aquest sentit, de cara a afrontar situacions d'emergència és útil:

- Procurar **formació en primers auxilis** al màxim de població.
- Fomentar un **ús racional dels serveis de salut**: fer pedagogia sobre quin és el servei més adequat on cal acudir en primer lloc en funció de la situació, adaptar les expectatives sobre els serveis sanitaris, evitar l'abús de medicació, etc.
- Reforçar la **competència digital** de la població per accedir a aplicacions com ara La Meva Salut, poder accedir amb facilitat a consultes mèdiques telemàtiques, fer tràmits electrònics o saber buscar informació fiable sobre problemes de salut. Així, els plans locals de salut poden contribuir a reduir la bretxa digital que provoca desigualtats de salut.
- Garantir **mitjans de transport** per accedir als serveis de salut, de manera que qualsevol persona pugui accedir caminant o en transport públic als serveis sanitaris de referència.

Pel que fa al conjunt de la població, és evident que com més capacitada i habituada estigui per cuidar la seva salut, millor podrà afrontar qualsevol crisi sanitària.

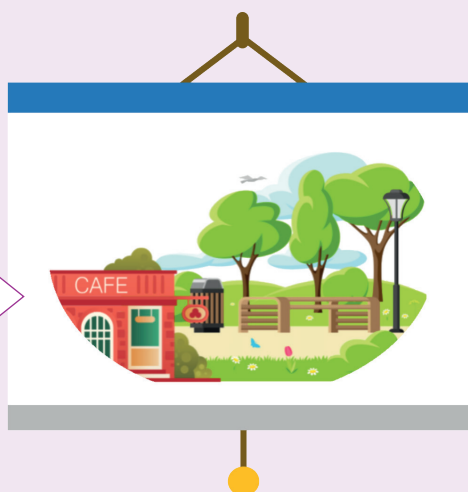
- Promoure l'**activitat física i l'alimentació saludable**, com a bases d'una bona condició general del salut.
- Fomentar la **salut mental**: contribuir a l'educació emocional, a la detecció i atenció de malalties mentals, així com a la no estigmatització d'aquestes malalties.

3.3. Espais públics a l'aire lliure

Durant aquesta pandèmia, s'ha pogut constatar que tant en situació de normalitat com de crisi i emergència sanitària:

- Com més verda sigui la ciutat, millor. Necessitem zones verdes abundants i ben distribuïdes per tot el municipi.
- Les zones verdes i naturals han de **facilitar al màxim l'activitat física**: la ciutat ha de tenir molts recorreguts per caminar, per a persones de totes les condicions físiques, facilitar la pràctica esportiva a l'aire lliure i de tipus informal. En aquest sentit, com més naturals i polivalents siguin les zones verdes, millor. Cal evitar una predeterminació inflexible d'usos dels espais.
- Les **zones periurbanes**, on es disposa d'espais naturals de riu, bosc, camp, senders..., són un gran valor que s'ha pogut recuperar arran dels confinaments. El manteniment, el condicionament i la promoció de l'ús d'aquests espais és una prioritat compartida entre Salut Pública i Medi Ambient.
- Es demostra la importància de **prioritzar els vianants sobre els cotxes**, com una manera de crear una mobilitat més sostenible, més social, més saludable, recuperar espai públic i comercial, guanyar en accessibilitat... Aquesta conversió en zona de vianants o pacificació del trànsit és especialment necessària a les zones de més densitat poblacional.
- L'envelliment de la població i la promoció de la mobilitat a peu i de l'ús dels espais i les rutes verdes fan necessari dotar el territori d'una **xarxa de lavabos públics**.

Pel que fa a la ciutat, la naturalització i la conversió dels espais en zona de vianants són apostes segures per a la salut, la convivència i la sostenibilitat. Aquí hem d'anar totes les polítiques plegades.

3.4. Equipaments públics

La majoria de municipis s'ha dotat en les darreres dècades de molt bons equipaments, sobretot esportius i culturals.

La disponibilitat de bons equipaments públics és crucial en situacions d'emergència sanitària o climàtica, ja que pot permetre:

- Crear allotjaments d'urgència
- Ubicar campanyes específiques de vacunació, cribratges, donacions de sang...
- Funcionar com a centres logístics i de magatzem
- Ubicar serveis bàsics de menjar, atenció mèdica (hospitals de campanya)
- Etc.

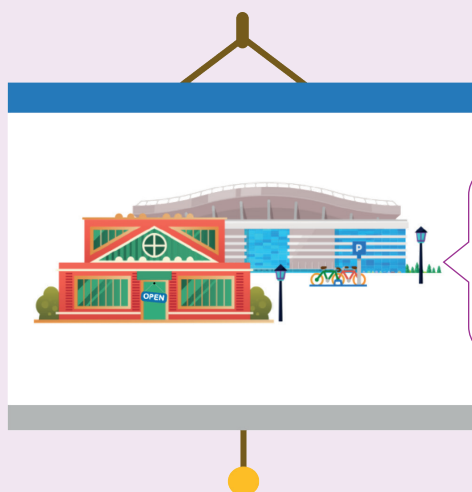
És recomanable que els **equipaments prevegin la polivalència d'usos** i comptin amb espais amplis a l'exterior, tant per facilitar les entrades i sortides com per facilitar activitats a l'aire lliure.

En cas necessari, pot ser útil disposar d'**equipaments mòbils** (barracons, carpes, grans tendes, etc.) que es puguin annexar on convingui (per exemple a l'ABS, a un hospital...), de manera que l'ajuntament pugui donar el màxim suport als serveis sanitaris.

3.5. Habitatge

L'accés i manteniment de l'habitatge és una problemàtica estructural que requereix una política continuada.

La pandèmia ha demostrat que els problemes d'habitatge no resolts esclaten amb especial virulència en cas d'un confinament:

Els equipaments són un recurs de gran valor en situacions de crisis sanitàries. Cal garantir-ne la polivalència d'usos, el manteniment, un bon condicionament dels espais exteriors i que disposin de material de primers auxilis.

- Les ocupacions il·legals d'habitatges buits han generat situacions molt greus durant el confinament: problemes de convivència, inseguretat, incendis, embossaments, deteriorament molt ràpid de les finques...
- L'infrahabitatge: especialment per a les persones que viuen en habitacions o llocs poc habilitats (garatges, etc.), el confinament ha suposat viure en condicions infrahumanes.
- La pobresa energètica: la dificultat de tenir una climatització adequada de l'habitatge o una bona il·luminació o el sobrecost de no tenir un aïllament adequat.

En sentit contrari, les polítiques actives d'habitatge adequat han demostrat la seva utilitat durant la pandèmia. En especial:

- La disponibilitat d'habitatges dotacionals per a gent gran. Són una alternativa idònia per a bona part de la gent gran que encara preserva cert grau d'autonomia. Se n'evita, així, l'ingrés en residències col·lectives, que han demostrat que tenen un gran risc per a la gent gran quan es propaguen malalties infeccioses.
- La disponibilitat de serveis de suport a les comunitats de veïns, de mediació, oficines locals d'habitatge i d'eficiència energètica. Aquests serveis afavoreixen una bona organització de les comunitats, la tramitació d'ajuts i bonificacions, dinamitzen el suport veïnal i faciliten el manteniment i la seguretat de les finques.

Per als municipis és també un valor disposar d'albergs o hotels que puguin servir d'allotjaments d'emergència. Aquests espais han permès allotjar persones que havien de confinar-se o bé allotjar persones grans el cuidador de les quals estava en quarantena.

La prevenció de l'exclusió residencial és un objectiu primordial ja que, en qualsevol crisi sanitària o climàtica, els problemes no resolts d'habitatge provoquen una espiral de conseqüències adverses difícil d'abordar.

3.6. Suport comunitari informal

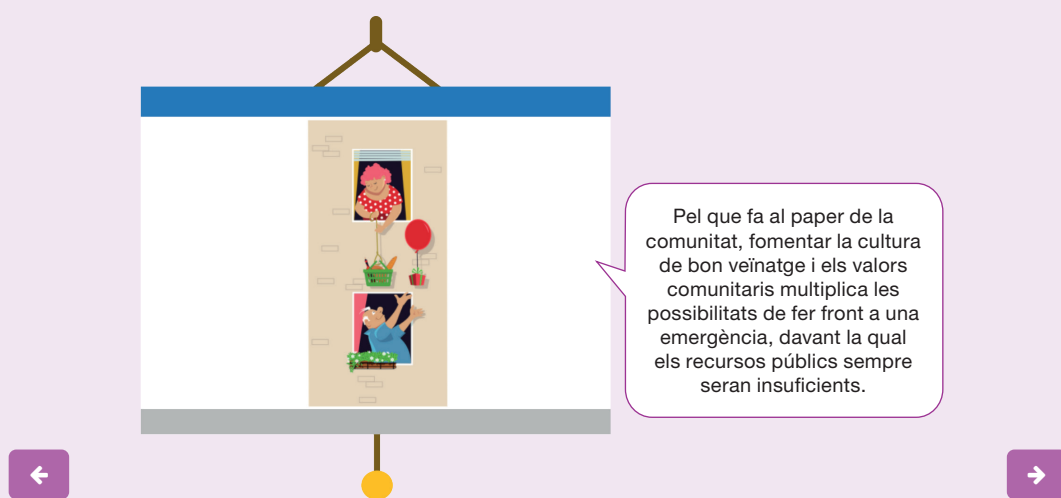
La societat actual tendeix a l'afebliment dels llaços de coneixença i confiança veïnal. Predominen cada cop més les relacions anònimes, la solució individual d'allò que ens afecta, i es van reduint els espais de gestió compartida dels recursos comuns. Alguns municipis intenten **dinamitzar la convivència** a través de serveis i projectes que afavoreixin la coneixença entre persones del territori i la seva implicació en projectes col·lectius, i revaloren la cultura comunitària. Els serveis de suport a les comunitats de veïns són un dels projectes més reeixits fins al moment en aquest sentit, amb un impacte molt valuós en l'organització, el manteniment i la convivència dins dels habitatges plurifamiliars.

Cultivar aquests projectes pot facilitar que en cas d'emergència s'activi més ràpidament una xarxa veïnal de suport, que és al cap i a la fi la que millor pot assegurar la protecció entre persones.

Per part dels ajuntaments, és important **visibilitzar i donar veu a les iniciatives** ciutadanes per tal que altres ciutadans puguin inspirar-s'hi i crear-ne de noves.

A més de les xarxes veïnals, el **teixit comercial** pot tenir un paper destacat que es pot fomentar des de l'ajuntament: les botigues, els bars i restaurants i, especialment, les farmàcies poden fer un paper de detecció de necessitats i de difusió d'informació. Per exemple, s'ha constatat la importància de les farmàcies com a punts pròxims on la gent busca assessorament per a temes de salut. Per això, la comunicació entre Salut Pública i les farmàcies, així com la integració de les farmàcies en el consell de salut, és important per crear missatges compartits.

D'altra banda, els bars i comerços poden ser aliats si se'ls implica en l'atenció de població vulnerable: fent repartiments a domicili, menús per a persones que s'han quedat sense menjador social o escolar, etc.

3.7. Voluntariat

A més d'una xarxa veïnal de suport informal, és clau disposar d'una **reserva o bossa de voluntariat** disposat a col·laborar amb l'ajuntament en situacions d'emergència i complementar la tasca dels serveis socials, Protecció Civil, la brigada municipal, els serveis sanitaris, etc., fent tasques, per exemple, de seguiment telefònic, distribució logística, adequació d'espais públics, gestió de capacitats, acompanyament al metge, suport emocional, etc.

Per tal de poder aprofitar el potencial del voluntariat, és imprescindible tenir un òrgan capaç de fer crides de voluntariat, dur a terme una acollida i canalització adequades de les persones que en volen fer, identificar quines tasques poden i volen fer, formar, coordinar, acompanyar i protegir les persones voluntàries i facilitar un treball en equip.

Aquest òrgan pot ser propi de l'ajuntament o bé dependre d'una entitat especialitzada amb capacitat per mobilitzar voluntariat de manera eficaç. Algunes d'aquestes entitats poden ser de naturalesa supralocal, com ara la Creu Roja, la Federació Catalana de Voluntariat Social, etc.

Promoure estructures de **voluntariat de manera continuada** pot suposar un gran avantatge quan sobrevé una situació d'emergència, ja que la captació *ad hoc* d'una emergència limita molt el ventall de tasques que el voluntariat pot fer.

És útil comptar amb una **xarxa de voluntariat polivalent** quant a formació, professió, edat, nivell d'estudis, llengües, origen... Igualment, és fonamental garantir una formació bàsica a tota persona voluntària que la capaci per actuar eficaçment en situacions d'emergència: formació en primers auxilis, control d'emocions, gestió de l'estrès, ètica social, autoprotecció, etc. En la formació d'aquest voluntariat, han de tenir-hi un paper fonamental Salut Pública i Protecció Civil.

El voluntariat, si està format amb antelació i es disposa d'una estructura amb capacitat de coordinació i acompanyament, pot complementar l'acció de l'Ajuntament.

Es recomana dotar-se d'un **protocol de gestió del voluntariat** que inclogui:

- Mitjans de crida i mobilització
- Identificació, acreditació de persones voluntàries i identificació de tasques que poden fer
- Ús de tecnologia i xarxes socials per al voluntariat
- Rols i responsabilitats dels coordinadors de voluntariat
- Protocols de gestió de voluntaris espontanis i no immediatament necessaris

3.8. Associacions

Qualsevol municipi té actualment una llista àmplia d'associacions constituïdes, de dimensions, estructures i grau d'activitat molt desiguals.

Si des de l'ajuntament es promouen de manera regular projectes conjunts amb les entitats, es disposarà d'un registre actualitzat de persones de contacte i canals oberts de comunicació i confiança que faran factible una col·laboració en cas d'emergència. Així mateix, la **implicació en projectes de ciutat** promou que les entitats es vinculin al municipi i participin més enllà del seu tema principal d'interès.

Aconseguir això és un procés llarg que s'ha de fer de manera continuada, no es pot improvisar en situacions d'emergència. De fet, per a moltes entitats la pandèmia ha tingut un efecte desmobilitzador.

En l'àmbit de la salut, una manera de promoure aquesta cultura d'implicació i aportació de les associacions és a través del **consell municipal de salut**, fent una dinamització regular d'aquest espai, ampliant el cercle d'entitats participants i incloent-hi altres actors que poden fer bones aportacions en relació amb la salut, com ara les associacions de veïns o els representants de farmacèutics o botiguers.

Mitjançant la dinamització del consell municipal de salut podem mantenir una xarxa de relació fluïda amb les entitats.

Cal reforçar els vincles amb les entitats especialitzades en situacions d'emergència.

Per part de l'ajuntament i de cara a poder actuar en situacions d'emergència, és especialment recomanable tenir **convenis amb associacions professionalitzades**, amb capacitat d'aportar voluntariat i experiència en situacions d'emergència, com ara Càritas, Creu Roja, Open Arms, Unicef, voluntariat de Sant Joan de Déu, Federació Catalana de Voluntariat Social, etc. Es poden establir convenis econòmics consistents en bosses d'hores l'any que es poden fer servir per allò que convingui.

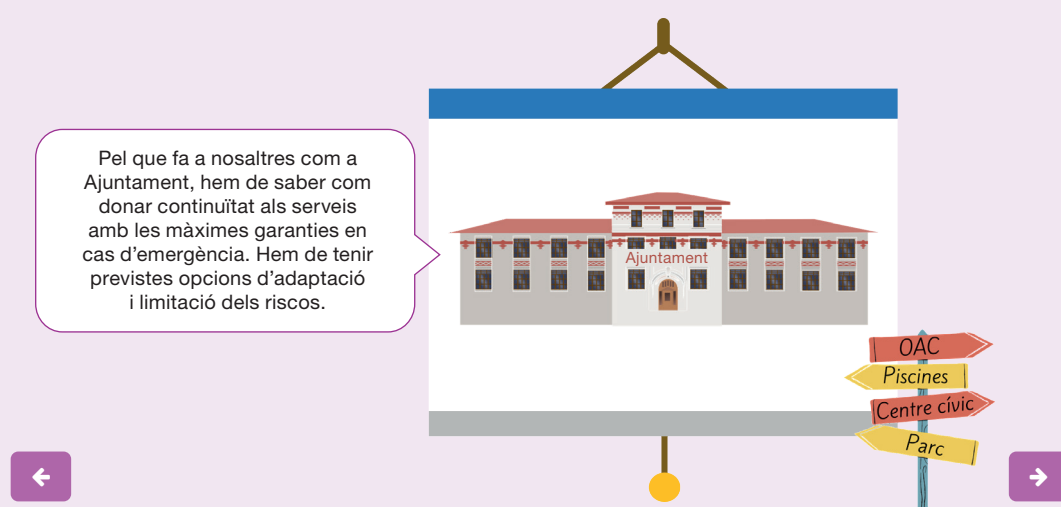
3.9. Continuïtat dels serveis

En situació d'emergències, els ajuntaments han de decidir com continuar prestant els seus serveis i fer les seves funcions. Per evitar una presa de decisions irreflexiva, és útil tenir documents de referència que guiïn en l'avaluació dels riscos a curt i llarg termini de suspendre, reduir, mantenir o ampliar cada servei. Aquesta decisió fonamentada és el que s'entén com a *pla de contingència dels serveis*.

Un punt feble que s'ha detectat en l'adaptació dels serveis ha estat no preveure un redimensionament de l'atenció telefònica que suplís la pèrdua de l'atenció presencial. S'han habilitat aplicacions web per fer tràmits, però no són accessibles a tota la població ni adequades a totes les casuístiques. Per tant, l'atenció personalitzada per via telefònica ha de ser garantida en major grau.

En el cas dels serveis externalitzats, s'han de preveure clàusules que determinin com es consensuarà l'adaptació del servei en situacions d'excepcionalitat. D'altra banda, la discontinuïtat d'alguns serveis presencials pot ser aprofitada com una oportunitat per fer tasques de manteniment o reparació.

En aquesta pandèmia, el teletreball es va haver d'improvisar. Al llarg dels mesos, s'ha assolit experiència i s'han adquirit els mitjans necessaris.

L'objectiu actualment és consolidar i regular l'opció del teletreball a través de la revisió dels convenis col·lectius. Això requereix avançar envers una cultura de treball més basada en objectius i resultats que en el temps de presència. La polivalència dels serveis per funcionar a distància pot garantir la continuïtat en cas d'emergència.

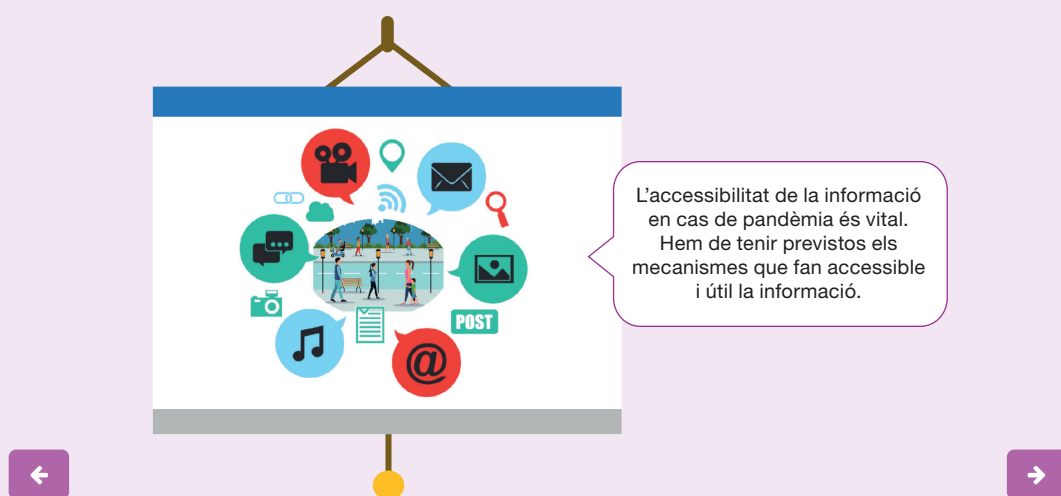
Els plans de contingència dels serveis han de preveure una coordinació dins de l'ajuntament per evitar incoherències entre departaments o duplicar tasques, com ara la compra de material de protecció. En les compres centralitzades de material sanitari, cal que Salut Pública marqui els criteris de compra.

Finalment, és desitjable avançar cap a una cultura cooperativa entre departaments. Les emergències fan recaure en uns quants serveis l'atenció a la població vulnerable i cal preveure el reforç d'altres departaments per a aquesta tasca.

3.10. Comunicació

Per garantir una comunicació eficaç amb la població, s'han de tenir en compte els criteris següents:

- **Conèixer la diversitat de canals** pels quals s'informa la població i aprofitar-los tots (ràdio, premsa local, megafonia, panells electrònics, xarxes, webs, fulletons, pantalles).
- **Establir canals bidireccionals** on les persones puguin traslladar les seves consultes i ser elles mateixes informadores cap a l'administració. Preveure, en aquests canals bidireccionals, mecanismes àgils i personalitzats de resposta.
- **Democratitzar el llenguatge**, fent servir vocabulari i estructures gramaticals comprensibles per al màxim rang de persones. Els missatges han de vehicular una consideració dels receptors com a persones responsables i amb capacitat crítica, en comptes de

L'accessibilitat de la informació en cas de pandèmia és vital. Hem de tenir previstos els mecanismes que fan accessible i útil la informació.

vehicular una expectativa d'obediència o irresponsabilitat. Preveure, així mateix, la traducció dels missatges als idiomes predominants entre la població. Pot ser útil comptar amb l'assessorament d'entitats especialitzades en accessibilitat de la informació.

- Preveure serveis per fer una **atenció emocional** a aquelles persones que ho puguin necessitar.
- Cuidar la **comunicació interna** entre el personal de l'ajuntament: s'ha de procurar que el personal estigui informat de les decisions que es prenen a l'ajuntament i que l'incumbeixen. Es demostra útil crear eines tipus xat o de missatgeria instantània, que faciliten missatges acotats, arriben a tota una xarxa alhora i possibiliten la interacció.

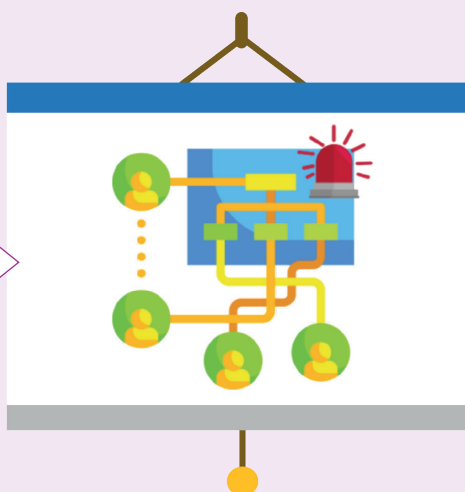
3.11. Presa de decisions

La presa de decisions ha de basar-se en la creació d'un **comitè d'emergència**, que vindrà marcat, en principi, pels documents de referència de Protecció Civil, com ara el Document Únic de Protecció Civil Municipal (DUPROCIM) o el Pla bàsic d'emergència municipal (PBEM). En casos d'emergències sanitàries, ha d'estar prevista la inclusió de Salut Pública en aquest comitè d'emergència.

Fins ara, els DUPROCIM dels municipis no han previst en profunditat el tractament de les pandèmies. És moment d'aprofundir conjuntament entre Protecció Civil i Salut Pública en aquesta qüestió i deixar-la plasmada en el DUPROCIM. D'altra banda, el DUPROCIM pot quedar en un document poc útil si no preveu mecanismes de formació periòdica i simulacres sobre les diferents emergències, entre elles les pandèmies.

El comitè d'emergència ha d'estar coordinat mitjançant **eines de comunicació instantànies** com ara grups de xat. Així mateix, ha de treballar determinant clarament i concretament **quines tasques cal fer i a qui correspon la responsabilitat de fer-les**.

Tenim protocols molt desenvolupats d'actuació en cas de desastres naturals i accidents. Hem d'assolir el mateix amb les emergències sanitàries, i el pla local de salut pot ser una ocasió per aconseguir-ho.

Ser un comitè d'emergència no significa prendre decisions precipitades i no consensuades. Es requereixen decisions àgils, però la reflexió col·lectiva és igualment necessària i cal preveure moments per fer-ho adequadament.

Els comitès d'emergència han de plantejar-se com gestionar la pressió social, que en una situació d'emergència pot ser molt elevada. És fonamental que aquesta **pressió social no passi pel davant del consell tècnic**.

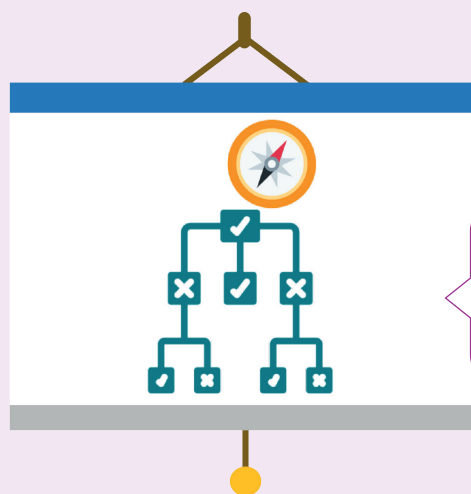
El paper de comitè d'emergència no s'acaba amb l'emergència en si, sinó que ha de mantenir-se per **liderar** la fase de recuperació. En aquesta fase caldrà preveure un major pes dels departaments socials i econòmics en la presa de decisions.

Les emergències tenen un risc intrínsec que és que la pressió social, la por o l'imperatiu d'actuar immediatament portin a decisions contraproductives o que vagin en contra dels drets i pactes assolits.

Per això, els protocols d'emergències preveuen alguns valors ètics que han d'acompanyar la presa de decisions:

Valors subjacents a les decisions:

- Deure d'ajudar, protegir de danys
- Deure d'equitat envers la població
- Proporcionalitat de les mesures en relació amb el dany que es vol prevenir
- Respects a la llibertat individual, a la diversitat i a les creences sempre que no posin en perill directe la salut dels altres
- Respects a la privacitat de les persones
- Confiança entre els actors. Partir del supòsit de bona fe entre administracions, professionals, serveis...
- Protegir els qui protegeixen

Una situació d'emergència ens pot fer oblidar que les decisions han de seguir uns criteris ètics. Cal fer explícita l'ètica que ha de guiar les decisions i a la qual la pandèmia posarà a prova.

Manera de prendre decisions:

- Fonament: han d'estar basades en informació fefaent i factual
- Transparència: s'ha de saber com i qui pren les decisions
- Responsabilitat: els qui prenen les decisions han d'assumir les possibles conseqüències i responsabilitats que se'n poden derivar
- Pluralitat: es debaten i consensuen les decisions amb una pluralitat d'agents

3.12. Rol de Salut Pública

Hi ha la percepció que les competències de Salut Pública a escala local són com un calaix de sastre de funcions parcials i poc connectades entre elles. Hi ha voluntat d'avançar cap a un exercici de competències més coherent, que respongui a una **missió més integral** de promoció i protecció de la salut de les persones. Els plans locals de salut són un mecanisme que pot permetre avançar cap a aquest exercici competencial més integral i coherent en salut.

Això passa per desenvolupar en major grau algunes línies de treball com ara:

- Treballar amb el conjunt de l'organització per fer valdre la salut a totes les polítiques.
- Desenvolupar les accions de promoció de la salut en col·laboració amb entitats del territori i diversificant canals i públics destinataris. Fins ara, la promoció de la salut s'ha centrat principalment en l'àmbit escolar, però la pandèmia ha estat una ocasió per explorar nous canals i nous públics, i aquesta és una línia de treball a la qual cal donar continuïtat.
- Reforçar el treball amb els serveis sanitaris i Salut Pública de la Generalitat.

Aquest és un bon moment per revalorar el paper de Salut Pública en la promoció i protecció de la salut de les persones i donar un major contingut i coherència a les competències assignades.

- Mobilitzar els **actius de salut** del municipi en benefici de la població, amb projectes com ara la prescripció social.
- Dinamitzar un **consell local de salut** més ampli i representatiu, que faciliti el treball en xarxa en salut.
- Participar amb Protecció Civil en l'**abordatge de situacions d'emergència**.

Tot això ha d'anar acompanyat d'un reforç de l'equip de Salut Pública i de la disponibilitat pressupostària. Disposar d'agents de salut comunitària seria una fita prioritària. En pobles petits, es crea la demanda de disposar de personal tècnic compartit, que podria ser proporcionat per administracions supramunicipals o a través de pactes entre ajuntaments.

Per afrontar la necessitat de fer un pla de contingència específic de salut pública en cas d'emergència, es compta amb una guia de referència de Salut Pública que ens orienta sobre com donar continuïtat a cadascuna de les competències obligatòries actualment assignades i que són:

- Control de piscines i poliesportius
- Control de legionel·losi
- Sanitat ambiental i espai públic
  - Animals de companyia
  - Aus urbanes i plagues
  - Insalubritat en habitatges
  - Neteja i desinfecció de la via pública i els equipaments
- Seguretat alimentària
  - Establiments alimentaris
    - Inspeccions
    - Obertura de mercats
    - Aigües de consum humà

Per a fer un pla de contingència de salut pública en cas d'emergència, comptem amb un document de referència.

- Promoció de la salut (canals, temàtiques, destinataris)
- Planificació en matèria de salut

Amb tot el que s'ha explicat anteriorment, podem afrontar la redacció d'un pla local de salut que cobreixi l'objectiu específic d'esdevenir una organització més preparada per afrontar emergències sanitàries.

Aquestes orientacions se sumen a les ja treballades per cobrir els altres quatre objectius de qualsevol pla local de salut, que són:

- Fer de la ciutat un entorn saludable des del punt de vista ambiental, social, cultural i urbà.
- Promoure entre les persones hàbits saludables i prevenir els no saludables.
- Augmentar la participació ciutadana i el treball en xarxa en l'àmbit de la salut.
- Reduir les desigualtats en salut.

Per treballar aquests altres objectius i per guiar-nos en el procés de redacció, poden consultar-se les anteriors guies de la Diputació de Barcelona.

4. Recopilació final de recomanacions

A l'hora d'elaborar un pla local de salut, cal tenir en compte els aspectes següents:

Aspectes a tenir en compte	Hi està previst?	Observacions
El pla local de salut preveu objectius específics per abordar les conseqüències de la covid-19 i respondre davant d'altres emergències sanitàries?	☐ No ☐ Sí	
El mapatge d'actors a mobilitzar en el pla local de salut té en compte actors que han estat clau en la gestió de la pandèmia al municipi?	☐ No ☐ Sí	
Es pregunta a la ciutadania sobre les afectacions de la pandèmia en les seves vides?	☐ No ☐ Sí	
Es pregunta a la ciutadania sobre els seus recursos per afrontar situacions d'emergència sanitària (suport social, habitatge adequat, competència digital...)?	☐ No ☐ Sí	
Les entrevistes o reunions presencials que es porten a terme en el marc del pla local de salut compleixen les mesures de prevenció del contagi?	☐ No ☐ Sí	
Es tenen en compte opcions de reunió o entrevista telemàtiques durant el disseny o desenvolupament del pla local de salut?	☐ No ☐ Sí	
Es pregunta a experts i informants clau quina avaluació fan de la gestió de la pandèmia al municipi i els aspectes a millorar de cara al futur?	☐ No ☐ Sí	
Es coneixen i aprofiten els webs de dades sobre la pandèmia que han desenvolupat les administracions supralocals?	☐ No ☐ Sí	
Es disposa d'un mapatge d'actius de salut que es poden mobilitzar en situacions adverses de salut?	☐ No ☐ Sí	
S'analitza de manera específica com ha afectat la pandèmia la població més vulnerable i es preveuen mesures per millorar-ne la protecció?	☐ No ☐ Sí	
Es preveuen mesures de capacitatció de la població per cuidar la seva salut i fer un ús adequat dels serveis sanitaris?	☐ No ☐ Sí	

Aspectes a tenir en compte	Hi està previst?	Observacions
Es preveu un treball transversal amb urbanisme per a la naturalització i ampliació de zones de vianants en l'espai públic?	☐ No ☐ Sí	
S'avalua o es preveu la capacitat dels equipaments municipals per complir funcions d'allotjament o atenció sanitària en cas d'emergència?	☐ No ☐ Sí	
Hi ha una política activa i continuada per generar solucions diversificades d'habitatge (per exemple, habitatges tutelats per a gent gran) i millorar les condicions d'accessibilitat, seguretat i eficiència energètica dels habitatges actuals?	☐ No ☐ Sí	
Es preveuen mesures per potenciar les relacions veïnals de proximitat?	☐ No ☐ Sí	
Es disposa d'un pla o recurs per captar i formar una reserva polivalent de voluntariat que pugui desenvolupar tasques de suport en cas d'emergència o crisi?	☐ No ☐ Sí	
Es disposa de convenis amb associacions professionalitzades, amb capacitat d'aportar voluntariat format i experiència en situacions d'emergència?	☐ No ☐ Sí	
Es disposa o es preveu la posada en marxa i dinamització d'un consell municipal de salut amb representació àmplia?	☐ No ☐ Sí	
Els serveis municipals tenen previstes alternatives de continuïtat davant de situacions d'emergència (plans de contingència)?	☐ No ☐ Sí	
L'estratègia comunicativa de l'Ajuntament fa de l'equitat en l'accés a la informació una de les seves prioritats?	☐ No ☐ Sí	
El DUPROCIM o el PBEM recull els criteris d'actuació de l'Ajuntament davant de situacions d'epidèmia?	☐ No ☐ Sí	
El pla local de salut preveu recursos humans i econòmics per al seu lideratge per part de Salut Pública?	☐ No ☐ Sí	

5. Bibliografia

5.1. Guies per fer plans locals de salut

Materials de guia per al disseny de plans locals de salut

Servei de Salut Pública de la Diputació de Barcelona:

- (2020) *Guia pràctica per a l'elaboració d'un pla local de salut per a municipis majors de 10.000 habitants*. Diputació de Barcelona.
- (2020) *Guia pràctica per a l'elaboració d'un pla local de salut per a municipis menors de 10.000 habitants*. Diputació de Barcelona.
- (2020) *Plans locals de salut i participació. Guia per incorporar la participació en el disseny, implementació i avaluació de plans locals de salut*. Diputació de Barcelona.
- (2016) *L'acció intersectorial en salut. Guia per al disseny d'un mètode de treball en l'àmbit municipal*. Diputació de Barcelona.
- (2016) *Guia per a l'avaluació d'un Pla Local de Salut. Una mirada qualitativa*. Diputació de Barcelona.
- (2013) *Guia metodològica per a l'elaboració d'un Pla Local de Salut*. Diputació de Barcelona.

5.2. Bibliografia de referència per a emergències sanitàries

- EASTERN METROPOLITAN COUNCILS. *Local Government Pandemic Influenza Plan*. Versió 2.0. Febrer de 2018. [Accés](#)
- INSTITUTE FOR GLOBAL HEALTH (2020). Policy Documents. COVID-19 and Response Strategy. [Accés](#)
- NACIONS UNIDES (2012). *Cómo desarrollar ciudades más resilientes. Un Manual para líderes de los gobiernos locales. Una contribución a la Campaña Mundial 2010-2015*. [Accés](#)
- NACIONS UNIDES (2020). *How To Make Cities More Resilient: A Handbook For Local Government Leaders. A contribution to the Global Campaign 2010-2020*. [Accés](#)
- JUNTA DE ANDALUCÍA (2020). *Planes locales de salud en tiempos de Covid*. [Accés](#)

Annexos

Com s'ha fet aquest document?

Adaptació dels plans locals de salut a l'abordatge de situacions d'emergència

QUÈ VOLEM ACONSEGUIR?

Una metodologia i orientacions pràctiques per elaborar plans locals de salut que:

- Identifiquin i enforteixin les estructures col·laboratives i comunicatives i les capacitacions que permeten a una societat fer front a situacions adverses i d'excepcionalitat.
- Anticipin una major varietat de contextos possibles.
- Integrin els actors i protocols propis de les situacions d'emergència.

COM?

COORDINACIÓ AMB SALUT PÚBLICA DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Integració de documentació de partida:

- Bases per elaborar plans de contingència dels serveis municipals de salut pública per fer front a la covid-19
- PROCICAT
- DUPROCIM

Coordinació i seguiment amb el servei de Salut Pública

Revisió dels productes finals

CERCA DE DOCUMENTACIÓ DE REFERÈNCIA

Cerca d'exemples a escala nacional i internacional de plans i protocols per fer front a situacions d'emergència i crisi sanitària des del món local.

CONSULTA A AJUNTAMENTS

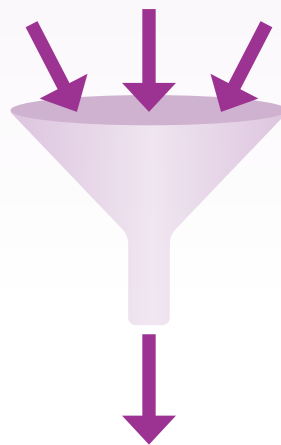
Consulta a ajuntaments amb pla local de salut aprovat o en procés de disseny.

Ajuntaments participants: Barberà del Vallès, Manlleu, Callús i els Hostalets de Pierola.

Trobades: una sessió individual i dues de grupals.

Temes a abordar:

- Actors que cal integrar en el pla local de salut des del punt de vista de l'emergència
- Vincles que cal reforçar amb entitats i institucions
- Directoris i bases de dades que cal mantenir actualitzats
- Bases per a una comunicació eficaç amb la població
- Organització i funcions que cal reforçar en els equips de salut pública locals
- Fonaments per mantenir una ciutat segura i una població sana i cohesionada capaç de fer front a situacions adverses
- Criteris de sostenibilitat i versatilitat de les accions
- Criteris de decisió ràpida en situació d'emergència
- Criteris que cal tenir en compte en la compra pública

PRODUCTES FINALS

Document sobre l'abordatge d'emergències sanitàries des dels plans locals de salut.

Calendari: d'octubre a desembre de 2020

Exemple d'enquesta per al pla local de salut

Des de l'Ajuntament de/d' [nom del municipi], et convidem a participar en l'enquesta de salut.

L'enquesta tracta temes com ara l'estat de salut, l'estil de vida i les preocupacions de la ciutadania entorn de la salut.

La informació que s'hi recull permet conèixer els punts forts i els punts a millorar en relació amb la salut al municipi i saber quins serveis i quines polítiques cal reforçar.

L'enquesta és anònima i voluntària. No es demana cap dada personal i la informació només s'utilitza per fer estadístiques de municipi.

Agraïm la teva col·laboració: per gaudir d'un municipi més saludable, és fonamental consultar les persones que hi viuen.

Per a més informació sobre l'enquesta, et pots dirigir a [dades de contacte de l'Ajuntament].

Pregunta	Opcions de resposta
[Q_0] Confirmes que vols fer l'enquesta?	☐ <1> Sí ☐ <2> No
[Q_1] Vius a [nom del municipi]?	☐ <1> Sí ☐ <2> No
[Q_2] Com diries que és la teva salut en general?	☐ <1> Molt bona ☐ <2> Bona ☐ <3> Regular ☐ <4> Dolenta ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_3] Tens alguna malaltia o problema de salut crònic o de llarga durada? (Entenem per llarga durada si el problema de salut ha durat o s'espera que duri 6 mesos o més)	☐ <1> No ☐ <2> Sí. Quin? ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_4] Cuides alguna persona gran o amb alguna limitació, malaltia, discapacitat o dependència per fer les activitats habituals de la vida quotidiana? Per exemple, l'ajudes a menjar, vestir-se, rentar-se, etc.	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_5] Quantes racions de fruita i verdura consumeixes normalment al dia?	☐ <1> 0 al dia ☐ <2> 1-2 al dia ☐ <3> 3-4 al dia ☐ <4> 5 o més al dia ☐ <99> No ho sé / No contesto

Pregunta	Opcions de resposta
[Q_6] Amb quina freqüència fas alguna activitat física en el teu temps lliure?	☐ <1> No faig exercici. El temps lliure l'ocupo de manera sedentària (llegir, mirar la TV, etc.) ☐ <2> Faig alguna activitat física de baixa intensitat (caminar, etc.) ☐ <3> Faig activitat esportiva de certa intensitat de tant en tant (gimnàstica, córrer, natació, ciclisme, jocs d'equip, etc.) ☐ <4> Faig entrenament esportiu regular diverses vegades a la setmana ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_7] En el darrer any, t'has visitat en algun d'aquests serveis per un motiu de salut propi? (Inclou les consultes en línia, així com les revisions, les visites diagnòstiques, etc.)	
[Q_7_1] CAP (centre d'atenció primària / consultori de salut)	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_7_2] Hospital (públic o concertat)	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_7_3] Metges o centres mèdics privats o de mútues	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_8] Ets usuari/ària de La Meva Salut?	☐ <1> Sí, en soc usuari/ària habitual ☐ <2> Sí, en soc usuari/ària esporàdic/a ☐ <3> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_9] Tens o creus que tindries alguna dificultat per fer una consulta mèdica telemàtica?	☐ <1> Cap dificultat ☐ <2> Alguna dificultat ☐ <3> Moltes dificultats ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_10] Fumes actualment?	☐ <1> Sí, cada dia ☐ <2> Ocasionalment (menys d'un cop al dia) ☐ <3> Mai ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_11] En les últimes dues setmanes, has consumit cervesa, vi o altres tipus de begudes alcohòliques?	☐ <1> Sí, diàriament ☐ <2> Sí, ocasionalment ☐ <3> Mai ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_12] En les últimes dues setmanes, has consumit algun sedant o tranquil·litzant per un motiu d'ansietat, estrès, desmotivació, tristesa, nervis, insomni, etc.?	☐ <1> Sí, diàriament ☐ <2> Sí, ocasionalment ☐ <3> No ☐ <99> No ho sé / No contesto

Pregunta	Opcions de resposta
[Q_13] Què és el que més t'agradaria millorar de la teva salut personal?	
[Q_13_1] Idea 1	
[Q_13_2] Idea 2	
[Q_14] Tens invitacions per distreure't amb altres persones?	☐ <1> Cap ☐ <2> Poques ☐ <3> Regulars ☐ <4> Bastantes ☐ <5> Moltes ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_15] Quan estàs malalt/a, reps ajuda dels teus familiars, amics o veïns?	☐ <1> Gens ☐ <2> Poca ☐ <3> Regular ☐ <4> Bastanta ☐ <5> Molta ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_16] Et seria fàcil demanar ajuda als teus veïns en cas que la necessitessis si et poses malalt/a?	☐ <1> Molt difícil ☐ <2> Difícil ☐ <3> Possible ☐ <4> Fàcil ☐ <5> Molt fàcil ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_17] Com t'has sentit en les darreres dues setmanes?	
[Q_17_1] T'has sentit útil?	☐ <1> Mai ☐ <2> Molt poques vegades ☐ <3> Algunes vegades ☐ <4> Sovint ☐ <5> Sempre ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_17_2] T'has sentit amb energia de sobres?	☐ <1> Mai ☐ <2> Molt poques vegades ☐ <3> Algunes vegades ☐ <4> Sovint ☐ <5> Sempre ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_17_3] T'has sentit alegre?	☐ <1> Mai ☐ <2> Molt poques vegades ☐ <3> Algunes vegades ☐ <4> Sovint ☐ <5> Sempre ☐ <99> No ho sé / No contesto

Pregunta	Opcions de resposta
[Q_18] Com t'ha afectat la pandèmia de covid-19 des que va començar fins ara?	
[Q_18_1] La teva situació laboral o econòmica...	☐ <1> Ha empitjorat ☐ <2> S'ha mantingut igual ☐ <3> Ha millorat ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_18_2] El teu estat general de salut...	☐ <1> Ha empitjorat ☐ <2> S'ha mantingut igual ☐ <3> Ha millorat ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_18_3] Les teves relacions socials i afectives...	☐ <1> Han empitjorat ☐ <2> S'han mantingut igual ☐ <3> Han millorat ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_19] Laboralment, en quina situació et trobes actualment?	☐ <1> Treball a temps complet (inclou en ERTO i baixa laboral) ☐ <2> Treball a temps parcial (inclou en ERTO i baixa laboral) ☐ <3> Faig feines esporàdiques ☐ <4> Soc autònom/a, amb o sense empleats/des ☐ <5> Soc estudiant ☐ <6> Soc jubilat/ada o pensionista ☐ <7> No treball per decisió pròpia ☐ <8> Soc a l'atur i busco feina ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_20] Aproximadament, quin és el total d'ingressos familiars nets que entren cada mes a casa teva? (Sumant tots els salaris, subsidis, pensions i ajuts que entren mensualment a la llar, per part de les diferents persones que conviviu i compartiu despeses)	☐ <1> Menys de 1.000 euros ☐ <2> Entre 1.000 i 2.500 euros ☐ <3> Més de 2.500 euros ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_21] El teu habitatge...	
[Q_21_1] Té bona ventilació?	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_21_2] Té humitats?	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_21_3] Té bona temperatura a l'hivern?	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto

Pregunta	Opcions de resposta
[Q_21_4] És accessible per a una persona amb cadira de rodes (és a dir, podria algú amb cadira de rodes entrar i sortir del domicili al carrer sense ajut)?	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_21_5] Té balcó, terrassa, pati o jardí?	☐ <1> Sí ☐ <2> No ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_22] Com valores...	
[Q_22_1] Els serveis sanitaris públics del municipi?	☐ <1> Bé ☐ <2> Regular ☐ <3> Malament. Per què? ☐ <99> No ho sé, no en faig ús
[Q_22_2] El transport públic de la ciutat/poble?	☐ <1> Bé ☐ <2> Regular ☐ <3> Malament. Per què? ☐ <99> No ho sé, no en faig ús
[Q_22_3] Els parcs, els jardins i les zones verdes de la ciutat/poble?	☐ <1> Bé ☐ <2> Regular ☐ <3> Malament. Per què? ☐ <99> No ho sé, no en faig ús
[Q_22_4] Les rutes verdes i els espais naturals de la ciutat/poble?	☐ <1> Bé ☐ <2> Regular ☐ <3> Malament. Per què? ☐ <99> No ho sé, no en faig ús
[Q_22_5] La comoditat per desplaçar-te a peu per la ciutat/poble?	☐ <1> Bé ☐ <2> Regular ☐ <3> Malament. Per què? ☐ <99> No ho sé, no en faig ús
[Q_23] Pensant en el conjunt del municipi, què creus que caldria millorar a la ciutat o al teu barri per tal que afavorís la teva salut?	
[Q_23_1] Idea 1	
[Q_23_2] Idea 2	
[Q_24] On has nascut?	☐ <1> A Catalunya ☐ <2> A la resta d'Espanya ☐ <3> A l'estranger ☐ <99> No ho sé / No contesto
[Q_25] Quants anys tens?	
[Q_26] Ets...	☐ <1> Home ☐ <2> Dona ☐ <99> No ho sé / No contesto

Pregunta	Opcions de resposta
[Q_27] A quin barri o carrer del municipi vius?	
[Q_28] Quantes persones viviu en total al domicili (inclosa tu)?	
[Q_29] Quin és el teu nivell d'estudis?	☐ <1> Sense estudis ☐ <2> Estudis obligatoris incomplets (primària i/o ESO incompleta) ☐ <3> Estudis obligatoris complets (primària i/o ESO completa) ☐ <4> Estudis secundaris postobligatoris incomplets (batxillerat, FP, CFGM, CFGS incomplet) ☐ <5> Estudis secundaris postobligatoris complets (batxillerat, FP, CFGM, CFGS) ☐ <6> Estudis superiors incomplets (llicenciatura, diplomatura o grau incomplet) ☐ <7> Estudis superiors complets (llicenciatura, grau o diplomatura universitària completa) ☐ <99> No ho sé / No contesto

Ja hem acabat. Moltes gràcies per la teva col·laboració!

Altres publicacions de la sèrie Salut Pública

Eines

- 1 L'acció intersectorial en salut. Guia per al disseny d'un mètode de treball en l'àmbit municipal
- 2 La qualitat de l'aire interior en piscines cobertes
- 3 Entre iguals. Guia per a la prevenció del consum d'alcohol en joves en els espais d'oci nocturn
- 4 Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de 4t d'ESO de la demarcació de Barcelona. Informe de resultats 2018
- 5 Pla de tractament de l'aigua de les piscines. Versió actualitzada el 2018
- 6 Guia pràctica per a l'elaboració d'un pla local de salut per a municipis majors de 10.000 habitants
- 7 Guia pràctica per a l'elaboració d'un pla local de salut per a municipis menors de 10.000 habitants
- 8 Bases per elaborar plans de contingència dels serveis municipals de salut pública per fer front a la COVID-19
- 9 Bases per elaborar plans de contingència dels serveis municipals de salut pública per fer front a la COVID-19. Manual d'implementació
- 10 Conjunt bàsic d'indicadors per incorporar la perspectiva de salut als plans locals de salut i plans d'ordenació urbanística municipal